

Een opiniestuk door:

Voorzitter: Willem-Jan Verdoes

Secretaris: Sverre E.H. Kelderman

Penningmeester: Rein Sloof

Het zijn roerige tijden. Universiteiten dicht, mensen thuis, economie op slot en dagelijks virologen in het nieuws. De directeur van het RIVM ken je inmiddels bijna persoonlijk alsof het je beste vriend is en een minister stapt op. De economische vooruitzichten zijn somber. Dwarsdenkers als Kelder die stellen dat we de economie niet moeten vergeten en een belangenafweging dient plaats te vinden wordt met de dood bedreigd. Daar waar we vandaag toch echt zien dat het IMF de grootste recessie sinds de jaren 30 voorspelt. Enfin, Wij begonnen ons bestuursjaar bij het LOB niet met de gedachte dat dit ooit zou kunnen gebeuren, maar als jonge bestuurskundigen hebben wij uiteraard wel een visie op onze samenleving, en mogelijk kunnen we eindelijk iets met al die talloze theorieën over leiderschap, stakeholders en crisismanagement die we voorgeschoteld hebben gekregen tijdens onze studie. Want hoewel het de virologen en de medici zijn die iets zinnigs kunnen zeggen over de ontwikkelingen van het virus, is het toch ook de politiek en de overheid die deze crisis zullen moeten managen. Een kleine navraag bij onze bestuursleden leverde de volgende reacties op:

Vraag 1: Hoe gaat het persoonlijk met je?

Rein: Goed, ik vermaak me thuis prima. De afgelopen tijd is er dan ineens meer ruimte voor 'quality time' en kun je nieuwe dingen ontdekken. Zo heb ik mijn eerste schilderij gemaakt, pak ik geregeld de mountainbike en mijn hardloopschoenen en raak ik zodoende alle overtollige studentenkilo's kwijt.

Sverre: Goed, bedankt voor het vragen. Het zijn roerige tijden en soms blijkt de crisis die normaal slechts op het nieuws verschijnt toch erg dicht bij huis te komen. Het blijft aanpassen om ook in een tijd van crisis het studeren te blijven oppakken, aangezien je intuïtie je vertelt dat je aandacht beter besteed kan worden dan aan de managementliteratuur van de vorige eeuw op je laptopscherm.

Willem-Jan: Gelukkig gaat het goed met de gezondheid en het persoonlijke leven. Het zijn bijzondere en spannende tijden. Onduidelijk wat de toekomst zal brengen. Wat betreft de studie gaat alles nu online, dit werkt eigenlijk best prima. De vergaderingen die ik zou hebben voor de gemeenteraad zijn veelal geannuleerd. Alleen de raadsvergaderingen zullen online doorgaan. Opmerkelijke tijd dus!

Vraag 2: Hoe gaat het met je Universiteit en ben je tevreden over de alternatieven die ze bieden?

Rein: Vanaf deze week zijn de colleges begonnen, digitaal uiteraard. Over de opgeschorte tentamens is door de Universiteit Groningen nog geen beslissing genomen. Tentamens digitaal aanbieden is blijkbaar een lastige kwestie waar veel haken en ogen aan zitten. Allereerst moet je het organisatorisch zien te regelen, sommige vakken hebben meer dan driehonderd inschrijvingen en daarnaast komen zaken als fraudegevoeligheid en naslag andere bronnen om de hoek kijken. En wat als het allemaal niet lukt, worden we dan gecompenseerd? Momenteel zit ik dus met meer vragen dan antwoorden.

Sverre: De Universiteit is in razend tempo omgebouwd naar volledig digitaal onderwijs en biedt genoeg hulpmogelijkheden om eventuele beren op de weg te verhelpen. Ook de studieverenigingen komen spoedig met steeds meer en creatieve wegen om hun gezelligheids-, verbindende of zakelijke functie te bewaren.

Willem-Jan: Alle colleges zijn uiteraard online. Bij de Universiteit Leiden zijn ook de tentamens online aangeboden. Dit werkt eigenlijk best prima. Complimenten aan de medewerkers van de universiteit voor de gehele gang van zaken nu. Knap om op deze korte termijn met een aangepaste vorm te komen, zodat het studeren door kan gaan.

Vraag 3: Wat vind je van hoe het debat over de Corona crisis gevoerd wordt?

Rein: Te emotioneel. Er volstrekt zich een ramp, toch moeten we rationeel blijven denken en ook andere aspecten dan volksgezondheid gaan bekijken. De gevolgen voor de economie zijn niet mals.

Sverre: Het feit dat we al over een 'debat' spreken ben ik niet enthousiast over. In een tijd dat overheid noodzakelijk drastische maatregelen moet treffen om de volksgezondheid te waarborgen steken hier en daar vragen op of de maatregelen niet strenger moeten. Dit is een top resultaat van sociale media en maatschappelijke betrokkenheid van burgers. Het ridiculiseren van de strenge maatregelen op basis van eigen gewin is dat niet. Laat ons achteraf discussiëren over de crisisaanpak van de overheid, zou mijn voorstel zijn.

Willem-Jan: Goed. Juist in crisistijd is ook de democratie belangrijk. In deze crisis staat de volksgezondheid op 1. Naarmate de crisis langer duurt, zullen ook andere aspecten, zoals de economie, de sociale gevolgen van een lockdown aan aandacht winnen. Dat is op zichzelf een logische ontwikkeling. Heel Nederland in de huidige vorm houden een lange periode is simpelweg onmogelijk. We moeten op een verstandige wijze terug naar een nieuw normaal.

Vraag 4: Waar laat de overheid steken liggen of wat kan anders in jouw perceptie?

Rein: Vanuit mijn juridisch-bestuurskundige perspectief zie ik onder andere dat de overheid en daar schaar ik de universiteiten ook onder op digitaal vlak het nodige laat liggen. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor veel wetten. Skypetestamenten gelden niet, want lijfelijk bezoek aan een notaris is verplicht. Wat zeer onwenselijk is in deze tijd, en zo zijn er nog meer voorbeelden. Uiteraard had niemand deze pandemie zien aankomen, maar als de overheid de afgelopen jaren meer had ingezet op digitalisering hadden was het wellicht makkelijker geweest nu het normale dagelijks leven te blijven volhouden.

Sverre: Een interessante casus is het verbod op samenkomst door studenten van hetzelfde 'huis' of huishouden. Naast dat ik het niet mogelijk zie om deze maatregel vol te houden zie ik het ook als overtrokken: het is onmogelijk om samenscholingen van studenten uit elkaar te halen als ze zich presenteren als 'een huishouden' hetgeen moeilijk maar niet onmogelijk te controleren valt. Het is net als het volledig verbieden van autorijden om dronken bestuurders te voorkomen.

Willem-Jan: Op dit moment vind ik dat wij het erg goed doen. De crisiscommunicatie vanuit het kabinet vind ik erg sterk. De maatregelen zijn helder en voor een ieder te begrijpen. We voeren m.i. verstandig beleid, zowel door de intelligente lockdown, alsook op een intelligente manier weer uit deze crisis komen. De steunmaatregelen vanuit de overheid kunnen worden bestempeld als adequaat en goed. Hulde!

Vraag 5: Hoe zie jij de toekomst voor je? Welke rol zou de overheid op zich moeten nemen?

Rein: 'De Staat is terug' aldus hoogleraar Frissen. Ik vind het vooral opvallend dat het de landen zijn die nu hun beleid voeren in Europa, en dat dit niet uniform wordt geregeld vanuit de EU. Behalve de verantwoordelijkheid van de overheid, ligt er ook bij maatschappelijke organisaties en bedrijven een rol om samen iets te doen.

Sverre: De overheid wordt er nu op gewezen dat zij een dergelijke crisis alleen zelf kunnen en ook moeten oplossen. Buiten mijn mening over de Europese Unie is tijdens een crisis als deze gebleken dat de grote stappen nationaal worden gemaakt, en niet supranationaal. De overheid moet zich in een tijd als deze een andere rol aan gaan meten, waar meningsverschillen en bijzaken terzijde worden geschoven en met advies van vak-experts rationeel gehandeld gaat worden.

Willem-Jan: De toekomst laat zich nooit bepalen. We gaan hier wel weer uitkomen, toch gaat onze samenleving er anders uitzien verwacht ik. We zullen nog voorzichtiger worden. Onze economie zal een andere zijn, het reisgedrag zal zich aanpassen en mijn wens is dat we weer wat meer omzien naar elkaar. De crisis heeft uitgewezen dat we dat uitstekend kunnen!

Vraag 6: Wat is jouw gedachte bij de mogelijke wrijving tussen economie en volksgezondheid?

Rein: Om een florierende economie te hebben heb je gezonde en gelukkige mensen nodig. Die zijn in staat de meeste productiviteit te leveren. Het is nonsens om te stellen dat er een tegenstelling is tussen economie en volksgezondheid. Toch vind ik dat we niet de economische belangen uit het oog moeten verliezen. Toen Jort Kelder deze discussie aanzwengelde kreeg hij doodsbedreigingen. Dat is uit den boze. We moeten absoluut gaan nadenken over onze economische toekomst. Dat betekent niet dat we ineens moeten stoppen met de intelligente lockdown maar wel geleidelijk moeten gaan kijken hoe de economische dompers te beperken zijn.

Sverre: Ik kan ermee inkomen dat zware economische klappen slecht kunnen zijn voor de volksgezondheid, maar gelukkig kent deze staat economische vangnetten. Om naast voormalig werknemers ook voormalige ondernemers te behoeden voor een persoonlijke financiële ramp pleit ik daarom voor het afdragen van premies door zelfstandigen om een buffer op te bouwen; een verplichte 'ww' verzekering voor ondernemers, eenmanszaken, zelfstandigen. Economisch moet er alleen het grootste kwaad voorkomen worden. Verder moet een crisis als deze alleen gemanaged worden met oog op volksgezondheid. Ik ben ervan overtuigd dat een maatschappij in deze technisch voorspoedige tijd in no-time is hersteld, en dit ook economisch.

Willem-Jan: Die wrijving is er, laat dat helder zijn. We kiezen nu terecht voor de volksgezondheid. Tegelijkertijd gaan we op deze manier in een economische recessie en mocht het langer duren, ook een economische crisis. Ook dit zal negatieve bijeffecten hebben op het welzijn van mensen. We zullen dus verstandig beleid moeten voeren en dat doen we m.i. door te werken met een intelligente lockdown. Op deze manier kon de economie wel door blijven gaan. Het is voor een land als Nederland uiteraard van belang dat we weer kunnen gaan exporteren. De economische groei zal vanzelf weer komen. We worden even stil gezet, dit geeft stof tot overdenking.